

УМОВИ БІФУРКАЦІЇ РОЗВ'ЯЗКІВ РІВНЯННЯ ЛЯПУНОВА У ПРОСТОРІ ГІЛЬБЕРТА

Є. В. Панасенко

Запоріж. нац. ун-т

вул. Жуковського, 66, Запоріжжя, 69600, Україна

e-mail: panasenko.yevgeniy@gmail.com

О. О. Покутний*

Ін-т математики НАН України

вул. Терещенківська, 3, Київ, 01004, Україна

e-mail: lenasas@gmail.com

We find sufficient bifurcation conditions for solutions of boundary-value problems for the Lyapunov equation in a Hilbert space. The cases where the generating equation has or does not have solutions are considered. As an example, we consider the problem in the space l_2 of sequences with matrices of countable dimension.

Найдены достаточные условия бифуркации решений краевых задач в пространстве Гильберта для уравнения Ляпунова. Рассмотрены случаи, когда порождающее уравнение имеет решения и не имеет решений. В качестве примера рассмотрена задача в пространстве последовательностей l_2 со счетномерными матрицами.

Вступ. Дослідженню рівняння Ляпунова присвячено багато робіт (див., наприклад, [4, 9, 10, 12 – 20, 22, 24, 25, 27, 28]). Рівняння Ляпунова досліджується як у скінченновимірному, так і у нескінченновимірному випадках. Зазначимо, що рівняння Ляпунова використовується у квантовій механіці. Відомою є динамічна система, що породжується гамільтоніаном у чотиривимірному просторі й має назву „конфігураційний квантовий кіт Арнольда”. Досліджуються як операторне, так і операторно-диференціальне рівняння Ляпунова.

Дана робота є продовженням роботи [20]. У ній досліджуються умови біфуркації розв'язків крайових задач для рівняння Ляпунова у так званому резонансному (критичному випадку), коли порушується єдиність розв'язку. Зазначимо, що біфуркаційні методи є досить розвиненими й потужними [1, 3, 7].

Постановка задачі. Розглянемо крайову задачу

$$Z'(t, \varepsilon) = AZ(t, \varepsilon) - Z(t, \varepsilon)B + \varepsilon C(t)Z(t, \varepsilon) + \Phi(t), \quad (1)$$

$$lZ(\cdot, \varepsilon) = \alpha + \varepsilon l_1 Z(\cdot, \varepsilon), \quad (2)$$

де $A, B \in \mathcal{L}(H_1)$ — лінійні обмежені оператори, $\Phi(t), C(t) \in C([a, b]; \mathcal{L}(H_1))$ — неперервні оператор-функції, $l, l_1: C^1([a, b]; \mathcal{L}(H_1)) \rightarrow H_2$ — лінійні обмежені оператори, ε — малий параметр, $\mathcal{L}(H_1)$ — простір лінійних та обмежених операторів, що діють із простору Гільберта H_1 у себе, H_1 та H_2 — простори Гільберта, $\alpha \in H_2$. Шукаємо розв'язок

* Частково підтримано додатковою відомчою темою для молодих учених НАН України № 0117U002688.

$Z(t, \varepsilon) \in C^1([a, b]; \mathcal{L}(H_1)) \times C(0, \varepsilon_0]$ для фіксованого $\varepsilon_0 > 0$. Можливі випадки, коли породжуюча задача ($\varepsilon = 0$) має розв'язки та не має їх.

1. Породжуюча крайова задача має розв'язки [20]. Шукаємо розв'язок крайової задачі (1), (2) у вигляді ряду $Z(t, \varepsilon) = \sum_{i=0}^{+\infty} \varepsilon^i Z_i(t)$. Прирівнюючи коефіцієнти при ε^0 , маємо

$$Z_0'(t) = AZ_0(t) - Z_0(t)B + \Phi(t), \quad (3)$$

$$lZ_0(\cdot) = \alpha. \quad (4)$$

Загальний розв'язок задачі (3) має вигляд [2]

$$Z_0(t, \bar{C}_0) = e^{tA} \bar{C}_0 e^{-tB} + \int_0^t e^{(t-\tau)A} \Phi(\tau) e^{(\tau-t)B} d\tau \quad (5)$$

для всіх $\bar{C}_0 \in \mathcal{L}(H_1)$.

Переконаємось у справедливості формули (5). Диференціюючи, одержуємо

$$\begin{aligned} Z_0'(t, \bar{C}_0) &= Ae^{tA} \bar{C}_0 e^{-tB} - e^{tA} \bar{C}_0 e^{-tB} B + \Phi(t) + \\ &+ A \int_0^t e^{(t-\tau)A} \Phi(\tau) e^{(\tau-t)B} d\tau - \int_0^t e^{(t-\tau)A} \Phi(\tau) e^{(\tau-t)B} d\tau B = \\ &= AZ_0(t, \bar{C}_0) - Z_0(t, \bar{C}_0)B + \Phi(t), \end{aligned}$$

$$\begin{aligned} \left(\int_0^t e^{(t-\tau)A} \Phi(\tau) e^{(\tau-t)B} d\tau \right)' &= e^{(t-t)A} \Phi(t) e^{(t-t)B} + \int_0^t \left(e^{(t-\tau)A} \Phi(\tau) e^{(\tau-t)B} \right)'_t d\tau = \\ &= \Phi(t) + \int_0^t \left(e^{(t-\tau)A} \right)'_t \Phi(\tau) e^{(\tau-t)B} d\tau + \\ &+ \int_0^t e^{(t-\tau)A} \Phi(\tau) \left(e^{(\tau-t)B} \right)'_t d\tau = \\ &= \Phi(t) + \int_0^t Ae^{(t-\tau)A} \Phi(\tau) e^{(\tau-t)B} d\tau - \\ &- \int_0^t e^{(t-\tau)A} \Phi(\tau) e^{(\tau-t)B} B d\tau = \end{aligned}$$

$$= \Phi(t) + A \int_0^t e^{(t-\tau)A} \Phi(\tau) e^{(\tau-t)B} d\tau - \int_0^t e^{(t-\tau)A} \Phi(\tau) e^{(\tau-t)B} d\tau B.$$

Підставляючи у крайову умову, отримуємо операторне рівняння

$$Q\bar{C}_0 = g_0,$$

де

$$QC = l e^{tA} C e^{-tB}, \quad g_0 = \alpha - l \int_0^t e^{(t-\tau)A} \Phi(\tau) e^{(\tau-t)B} d\tau.$$

Розглянемо випадок, коли $R(Q) = \overline{R(Q)}$. У цьому випадку розв'язок існує тоді й тільки тоді, коли виконується умова [11]

$$\mathcal{P}_{N(Q^*)} g_0 = 0,$$

де $\mathcal{P}_{N(Q^*)}$ — ортопроектор на ядро оператора Q^* , а загальний розв'язок має вигляд

$$\bar{C}_0 = Q^+ g_0 + \mathcal{P}_{N(Q)} C_0, \quad C_0 \in \mathcal{L}(H_1).$$

Тоді загальний розв'язок задачі (3), (4) буде мати вигляд

$$Z_0(t, C_0) = e^{tA} \mathcal{P}_{N(Q)} C_0 e^{-tB} + (G[\Phi, \alpha])(t),$$

де

$$(G[\Phi, \alpha])(t) = e^{tA} Q^+ \left\{ \alpha - l \int_0^t e^{(t-\tau)A} \Phi(\tau) e^{(\tau-t)B} d\tau \right\} e^{-tB} + \int_0^t e^{(t-\tau)A} \Phi(\tau) e^{(\tau-t)B} d\tau.$$

Прирівнюючи коефіцієнти при ε^1 , отримуємо крайову задачу

$$Z_1'(t) = AZ_1(t) - Z_1(t)B + C(t)Z_0(t, C_0), \quad (6)$$

$$lZ_1(\cdot) = l_1 Z_0(\cdot, C_0). \quad (7)$$

Загальний розв'язок крайової задачі (6) буде мати вигляд

$$Z_1(t, \bar{C}_1) = e^{tA} \bar{C}_1 e^{-tB} + \int_0^t e^{(t-\tau)A} C(\tau) Z_0(\tau, C_0) e^{(\tau-t)B} d\tau.$$

Підставляючи в умову (7), отримуємо операторне рівняння

$$Q\bar{C}_1 = g_1,$$

де

$$g_1 = l_1 Z_0(\cdot, C_0) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) Z_0(\tau, C_0) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau.$$

Умова розв'язності має вигляд

$$\mathcal{P}_{N(Q^*)} g_1 = 0. \quad (8)$$

Вводячи до розгляду оператор

$$B_0 C_0 = \mathcal{P}_{N(Q^*)} l_1 e^{\cdot A} \mathcal{P}_{N(Q)} C_0 e^{-\cdot B} - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) e^{\tau A} \mathcal{P}_{N(Q)} C_0 e^{-\tau B} e^{(\tau-\cdot)B} d\tau,$$

умову (8) можемо записати у вигляді операторного рівняння

$$B_0 C_0 = -\mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1 (G[\Phi, \alpha])(\cdot) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) (G[\Phi, \alpha])(\tau) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right]. \quad (9)$$

За виконання умови $\mathcal{P}_{N(B_0^*)} \mathcal{P}_{N(Q^*)} = 0$ рівняння (9) буде мати розв'язок у вигляді

$$C_0 = -B_0^+ \mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1 (G[\Phi, \alpha])(\cdot) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) (G[\Phi, \alpha])(\tau) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right]. \quad (10)$$

Тоді

$$\bar{C}_1 = \mathcal{P}_{N(Q)} C_1 + Q^+ g_1.$$

Підставляючи у загальний розв'язок, одержуємо

$$Z_1(t, C_1) = e^{tA} \mathcal{P}_{N(Q)} C_1 e^{-tB} + e^{tA} Q^+ g_1 e^{-tB} + \int_0^t e^{(t-\tau)A} C(\tau) Z_0(\tau, C_0) e^{(\tau-t)B} d\tau,$$

де C_0 визначається з рівності (10). Враховуючи визначення оператора Гріна, загальний розв'язок задачі (6), (7) можна записати у вигляді

$$Z_1(t, C_1) = e^{tA} \mathcal{P}_{N(Q)} C_1 e^{-tB} + (G[CZ_0, l_1 Z_0])(t).$$

Діючи за індукцією, отримуємо при ε^i крайову задачу

$$Z_i'(t) = AZ_i(t) - Z_i(t)B + C(t)Z_{i-1}(t), \quad (11)$$

$$lZ_i(\cdot) = l_1 Z_{i-1}(\cdot). \quad (12)$$

Загальний розв'язок задачі (11) має вигляд

$$Z_i(t, \bar{C}_i) = e^{tA} \bar{C}_i e^{-tB} + \int_0^t e^{(t-\tau)A} C(\tau) Z_{i-1}(\tau, C_{i-1}) e^{(\tau-t)B} d\tau.$$

Підставляючи у крайову умову (12), отримуємо операторне рівняння

$$Q \bar{C}_i = g_i,$$

де

$$g_i = l_1 Z_{i-1}(\cdot, C_{i-1}) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) Z_{i-1}(\tau, C_{i-1}) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau.$$

Умова розв'язності набирає вигляду

$$\mathcal{P}_{N(Q^*)} g_i = 0.$$

Виходячи з позначень, бачимо, що умова розв'язності еквівалентна операторному рівнянню

$$B_0 C_{i-1} = -\mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1 (G[CZ_{i-2}, l_1 Z_{i-2}])(\cdot) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) (G[CZ_{i-2}, l_1 Z_{i-2}])(\tau) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right]. \quad (13)$$

Тоді

$$C_{i-1} = -B_0^+ \mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1 (G[CZ_{i-2}, l_1 Z_{i-2}])(\cdot) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) (G[CZ_{i-2}, l_1 Z_{i-2}])(\tau) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right],$$

$$\bar{C}_i = \mathcal{P}_{N(Q)} C_i + Q^+ g_i,$$

та загальний розв'язок крайової задачі (11), (12) має вигляд

$$Z_i(t, C_i) = e^{tA} \mathcal{P}_{N(Q)} C_i e^{-tB} + (G[CZ_{i-1}, l_1 Z_{i-1}])(t).$$

Таким чином, отримали таку теорему.

Теорема 1. Нехай $R(Q) = \overline{R(Q)}$, $R(B_0) = \overline{R(B_0)}$ та виконуються умови

$$\mathcal{P}_{N(Q^*)} \left\{ \alpha - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} \Phi(\tau) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right\} = 0,$$

$$\mathcal{P}_{N(B_0^*)} \mathcal{P}_{N(Q^*)} = 0.$$

Тоді крайова задача (1), (2) має розв'язок у вигляді ряду $Z(t, \varepsilon) = \sum_{i=0}^{+\infty} \varepsilon^i Z_i(t)$, коефіцієнти якого знаходяться таким чином:

$$Z_0(t, C_0) = e^{tA} \mathcal{P}_{N(Q)} C_0 e^{-tB} + (G[\Phi, \alpha])(t), \quad C_0 \in \mathcal{L}(H_1),$$

$$Z_i(t, C_i) = e^{tA} \mathcal{P}_{N(Q)} C_i e^{-tB} + (G[CZ_{i-1}, l_1 Z_{i-1}])(t), \quad C_i \in \mathcal{L}(H_1),$$

де $(G[\cdot, \cdot])(t)$ — узагальнений оператор Гріна, визначений вище;

$$C_0 = -B_0^+ \mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1 (G[\Phi, \alpha])(\cdot) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) (G[\Phi, \alpha])(\tau) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right],$$

$$C_i = -B_0^+ \mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1 (G[CZ_{i-1}, l_1 Z_{i-1}])(\cdot) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) (G[CZ_{i-1}, l_1 Z_{i-1}])(\tau) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right].$$

Зауваження 1. Теорія, розроблена в роботі [23], дозволяє досліджувати умови біфуркації розв'язків рівняння Ляпунова й у тому випадку, коли множини значень операторів Q та B_0 не є замкненими, $R(Q) \neq \overline{R(Q)}$, $R(B_0) \neq \overline{R(B_0)}$, тобто оператори Q, B_0 не є нормально розв'язними. В такому випадку побудована вище процедура буде давати узагальнені розв'язки або квазірозв'язки й задача може бути дослідженою повністю. Доведення проводиться аналогічно доведенню теореми 1.

Зауваження 2. Насамкінець буде наведено приклад крайової задачі з оператором, що не є нормально розв'язним (має незамкнену множину значень).

2. Породжуюча крайова задача не має розв'язків. В цьому випадку розв'язок шукаємо у вигляді ряду

$$Z(t, \varepsilon) = \sum_{i=-1}^{+\infty} \varepsilon^i Z_i(t). \quad (14)$$

Підставимо ряд (14) у крайову задачу (1), (2) і прирівняємо коефіцієнти при однакових степенях ε .

Прирівнюючи коефіцієнти при ε^{-1} , приходимо до однорідної крайової задачі:

$$Z'_{-1}(t) = AZ_{-1}(t) - Z_{-1}(t)B, \quad (15)$$

$$lZ_{-1}(\cdot) = 0. \quad (16)$$

Задача (15), (16) має розв'язок

$$Z_{-1}(t, C_{-1}) = e^{tA} \mathcal{P}_{N(Q)} C_{-1} e^{-tB} \quad (17)$$

для довільного оператора $C_{-1} \in \mathcal{L}(H_1)$, який буде знайдено нижче.

Операторне рівняння (15) має розв'язок

$$Z_{-1}(t, \bar{C}_{-1}) = e^{tA} \bar{C}_{-1} e^{-tB}. \quad (18)$$

Переконаємось у справедливості формули (17):

$$Z'_{-1}(t, \bar{C}_{-1}) = Ae^{tA} \bar{C}_{-1} e^{-tB} - e^{tA} \bar{C}_{-1} e^{-tB} B = Ae^{tA} \bar{C}_{-1} e^{-tB} - e^{tA} \bar{C}_{-1} e^{-tB} B.$$

Підставивши (18) у крайову умову (16), отримаємо операторне рівняння

$$Q\bar{C}_{-1} = 0,$$

де

$$Q\bar{C}_{-1} = l e^{A} \bar{C}_{-1} e^{-B}.$$

Тоді

$$\bar{C}_{-1} = \mathcal{P}_{N(Q)} C_{-1}. \quad (19)$$

Підставляючи (19) у (18), одержуємо співвідношення (17).

Прирівнюючи коефіцієнти при ε^0 , отримуємо крайову задачу для визначення коефіцієнта $Z_0(t)$:

$$Z'_0(t, C_{-1}) = AZ_0(t, C_{-1}) - Z_0(t, C_{-1})B + C(t)Z_{-1}(t, C_{-1}) + \Phi(t), \quad (20)$$

$$lZ_0(\cdot, C_{-1}) = \alpha + l_1 Z_{-1}(\cdot, C_{-1}). \quad (21)$$

Операторне рівняння (20) має розв'язок

$$Z_0(t, \bar{C}_0) = e^{tA} \bar{C}_0 e^{-tB} + \int_0^t e^{(t-\tau)A} [C(\tau)Z_{-1}(\tau, C_{-1}) + \Phi(\tau)] e^{(\tau-t)B} d\tau. \quad (22)$$

Підставляючи $Z_0(t, \bar{C}_0)$ у крайову умову (21), одержуємо операторне рівняння

$$Q\bar{C}_0 = g_0,$$

де

$$Q\bar{C}_0 = l e^{A} \bar{C}_0 e^{-B},$$

$$g_0 = \alpha + l_1 Z_{-1}(\cdot, C_{-1}) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} [C(\tau)Z_{-1}(\tau, C_{-1}) + \Phi(\tau)] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau.$$

У випадку, коли $R(Q) = \overline{R(Q)}$, розв'язок існує тоді й тільки тоді, коли виконується умова

$$\mathcal{P}_{N(Q^*)}g_0 = 0,$$

$$\mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[\alpha + l_1 Z_{-1}(\cdot, C_{-1}) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} [C(\tau)Z_{-1}(\tau, C_{-1}) + \Phi(\tau)] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] = 0,$$

або, враховуючи, що $Z_{-1}(t, C_{-1}) = e^{tA} \mathcal{P}_{N(Q)} C_{-1} e^{-tB}$, маємо

$$\begin{aligned} & \mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[\alpha + l_1 e^{\cdot A} \mathcal{P}_{N(Q)} C_{-1} e^{-\cdot B} - \right. \\ & \quad \left. - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} [C(\tau) e^{\cdot A} \mathcal{P}_{N(Q)} C_{-1} e^{-\cdot B} + \Phi(\tau)] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] = 0, \\ & \mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[\alpha + l_1 e^{\cdot A} \mathcal{P}_{N(Q)} C_{-1} e^{-\cdot B} - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) e^{\cdot A} \mathcal{P}_{N(Q)} C_{-1} e^{-\cdot B} e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] - \\ & \quad - \mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[-l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} \Phi(\tau) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] = 0, \\ & B_0 C_{-1} = -\mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[\alpha - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} \Phi(\tau) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right], \end{aligned} \quad (23)$$

де оператор B_0 має вигляд

$$B_0 C_{-1} = \mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1 e^{\cdot A} \mathcal{P}_{N(Q)} C_{-1} e^{-\cdot B} - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) e^{\cdot A} \mathcal{P}_{N(Q)} C_{-1} e^{-\cdot B} e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right].$$

Рівняння (23) є розв'язним тоді і лише тоді, коли його права частина задовольняє умову

$$\mathcal{P}_{N(B_0^*)} \mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[\alpha - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} \Phi(\tau) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] = 0.$$

Остання умова виконується, якщо буде виконано умову

$$\mathcal{P}_{N(B_0^*)} \mathcal{P}_{N(Q^*)} = 0, \quad (24)$$

а операторне рівняння (23) при цьому буде мати хоча б один розв'язок у вигляді

$$C_{-1} = -B_0^+ \mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[\alpha - l \int_0^{\cdot} e^{(-\tau)A} \Phi(\tau) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right]. \quad (25)$$

В цьому випадку розв'язок рівняння $Q\bar{C}_0 = g_0$ буде мати вигляд

$$\bar{C}_0 = Q^+ g_0 + \mathcal{P}_{N(Q)} C_0, \quad C_0 \in \mathcal{L}(H_1),$$

або

$$\begin{aligned} \bar{C}_0 = Q^+ & \left[\alpha + l_1 Z_{-1}(\cdot, C_{-1}) - \right. \\ & \left. - l \int_0^{\cdot} e^{(-\tau)A} [C(\tau) Z_{-1}(\tau, C_{-1}) + \Phi(\tau)] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] + \mathcal{P}_{N(Q)} C_0, \end{aligned}$$

або

$$\begin{aligned} \bar{C}_0 = Q^+ & \{ \alpha + l_1 Z_{-1}(\cdot, C_{-1}) \} - \\ & - Q^+ l \int_0^{\cdot} e^{(-\tau)A} [C(\tau) Z_{-1}(\tau, C_{-1}) + \Phi(\tau)] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau + \mathcal{P}_{N(Q)} C_0. \end{aligned}$$

Таким чином, розв'язок $Z_0(t, C_0)$ можна записати у вигляді

$$Z_0(t, C_0) = e^{tA} \mathcal{P}_{N(Q)} C_0 e^{-tB} + \bar{Z}_0(t) \quad (26)$$

для довільного оператора $C_0 \in \mathcal{L}(H_1)$, який буде знайдено нижче,

$$\bar{Z}_0(t) = e^{tA} [Q^+ \{ \alpha + l_1 Z_{-1}(\cdot, C_{-1}) \}] e^{-tB} + (G[C(\cdot)Z_{-1}(\cdot, C_{-1}) + \Phi(\cdot)])(t), \quad (27)$$

де оператор Гріна має вигляд

$$\begin{aligned} (G[C(\cdot)Z_{-1}(\cdot, C_{-1}) + \Phi(\cdot)])(t) = & \int_0^t e^{(t-\tau)A} [C(\tau)Z_{-1}(\tau, C_{-1}) + \Phi(\tau)] e^{(\tau-t)B} d\tau - \\ & - e^{tA} \left[Q^+ l \int_0^{\cdot} e^{(-\tau)A} [C(\tau)Z_{-1}(\tau, C_{-1}) + \Phi(\tau)] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] e^{-tB}. \quad (28) \end{aligned}$$

Прирівнюючи коефіцієнти при ε^1 , отримуємо крайову задачу для визначення коефіцієнта $Z_1(t)$:

$$Z_1'(t) = AZ_1(t) - Z_1(t)B + C(t)Z_0(t, C_0), \quad (29)$$

$$lZ_1(\cdot) = l_1 Z_0(\cdot, C_0). \quad (30)$$

Операторне рівняння (29) має розв'язок

$$Z_1(t, \bar{C}_1) = e^{tA} \bar{C}_1 e^{-tB} + \int_0^t e^{(t-\tau)A} C(\tau) Z_0(\tau, C_0) e^{(\tau-t)B} d\tau. \quad (31)$$

Підставляючи $Z_1(t)$ в крайову умову (31), одержуємо операторне рівняння

$$Q \bar{C}_1 = g_1,$$

де

$$Q \bar{C}_1 = l e^{A} \bar{C}_1 e^{-B},$$

$$g_1 = l_1 Z_0(\cdot, C_0) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) Z_0(\tau, C_0) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau.$$

У випадку, коли $R(Q) = \overline{R(Q)}$, розв'язок існує тоді й тільки тоді, коли виконується умова

$$\mathcal{P}_{N(Q^*)} g_1 = 0,$$

$$\mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1 Z_0(\cdot, C_0) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} [C(\tau) Z_0(\tau, C_0)] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] = 0,$$

або, враховуючи, що $Z_0(t, C_0) = e^{tA} \mathcal{P}_{N(Q)} C_0 e^{-tB} + \bar{Z}_0(t)$, маємо

$$\mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1 e^{A} \mathcal{P}_{N(Q)} C_0 e^{-B} + l_1 \bar{Z}_0(\cdot) - \right. \\ \left. - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} [C(\tau) (e^{tA} \mathcal{P}_{N(Q)} C_0 e^{-tB} + \bar{Z}_0(\tau))] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] = 0,$$

$$\mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1 e^{A} \mathcal{P}_{N(Q)} C_0 e^{-B} + l_1 \bar{Z}_0(\cdot) - \right. \\ \left. - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} [C(\tau) e^{tA} \mathcal{P}_{N(Q)} C_0 e^{-tB}] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] - \\ - \mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[-l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) \bar{Z}_0(\tau) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] = 0,$$

$$B_0 C_0 = -\mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1 \bar{Z}_0(\cdot) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) \bar{Z}_0(\tau) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right], \quad (32)$$

де оператор B_0 має вигляд

$$B_0 C_0 = \mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1 e^{\cdot A} \mathcal{P}_{N(Q)} C_0 e^{-\cdot B} - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) e^{\cdot A} \mathcal{P}_{N(Q)} C_0 e^{-\cdot B} e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right].$$

Рівняння (32) належить до рівнянь вигляду (23) і при тій же умові (24) має хоча б один розв'язок у вигляді

$$C_0 = -B_0^+ \mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1 \bar{Z}_0(\cdot) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) \bar{Z}_0(\tau) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right]. \quad (33)$$

В цьому випадку розв'язок рівняння $Q\bar{C}_1 = g_1$ буде мати вигляд

$$\bar{C}_1 = Q^+ g_1 + \mathcal{P}_{N(Q)} C_1, \quad C_1 \in \mathcal{L}(H_1),$$

або

$$\bar{C}_1 = Q^+ \left[l_1 Z_0(\cdot, C_0) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} [C(\tau) Z_0(\tau, C_0)] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] + \mathcal{P}_{N(Q)} C_1,$$

або

$$\bar{C}_1 = Q^+ l_1 Z_0(\cdot, C_0) - Q^+ l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} [C(\tau) Z_0(\tau, C_0)] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau + \mathcal{P}_{N(Q)} C_1.$$

Таким чином, розв'язок $Z_1(t)$ можна записати у вигляді

$$Z_1(t, C_1) = e^{tA} \mathcal{P}_{N(Q)} C_1 e^{-tB} + \bar{Z}_1(t) \quad (34)$$

для довільного оператора $C_1 \in \mathcal{L}(H_1)$, який буде знайдено нижче,

$$\bar{Z}_1(t) = e^{tA} [Q^+ l_1 Z_0(\cdot, C_0)] e^{-tB} + (G[C(\cdot) Z_0(\cdot, C_0)])(t), \quad (35)$$

де оператор Гріна має вигляд

$$\begin{aligned} (G[C(\cdot) Z_0(\cdot, C_0)])(t) &= \int_0^t e^{(t-\tau)A} C(\tau) Z_0(\tau, C_0) e^{(\tau-t)B} d\tau - \\ &- e^{tA} \left[Q^+ l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} [C(\tau) Z_0(\tau, C_0)] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] e^{-tB}. \end{aligned} \quad (36)$$

Прирівнюючи коефіцієнти при ε^2 , отримуємо крайову задачу для визначення коефіцієнта $Z_2(t)$:

$$Z_2'(t) = AZ_2(t) - Z_2(t)B + C(t)Z_1(t, C_1), \quad (37)$$

$$lZ_2(\cdot) = l_1Z_1(\cdot, C_1). \quad (38)$$

Операторне рівняння (37) має розв'язок

$$Z_2(t) = e^{tA}\bar{C}_2e^{-tB} + \int_0^t e^{(t-\tau)A}C(\tau)Z_1(\tau, C_1)e^{(\tau-t)B} d\tau. \quad (39)$$

Підставляючи $Z_2(t)$ в крайову умову (38), одержуємо операторне рівняння

$$Q\bar{C}_2 = g_2,$$

де

$$Q\bar{C}_2 = le^{A}\bar{C}_2e^{-B}, \quad g_2 = l_1Z_1(\cdot, C_1) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A}C(\tau)Z_1(\tau, C_1)e^{(\tau-\cdot)B} d\tau.$$

У випадку, коли $R(Q) = \overline{R(Q)}$, розв'язок існує тоді й тільки тоді, коли виконується умова

$$\mathcal{P}_{N(Q^*)}g_2 = 0,$$

$$\mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1Z_1(\cdot, C_1) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} [C(\tau)Z_1(\tau, C_1)] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] = 0,$$

або, враховуючи, що $Z_1(t, C_1) = e^{tA}\mathcal{P}_{N(Q)}C_1e^{-tB} + \bar{Z}_1(t)$, маємо

$$\mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1e^{A}\mathcal{P}_{N(Q)}C_1e^{-B} + l_1\bar{Z}_1(\cdot) - \right. \\ \left. - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} [C(\tau) (e^{tA}\mathcal{P}_{N(Q)}C_1e^{-tB} + \bar{Z}_1(\tau))] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] = 0,$$

$$\mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1e^{A}\mathcal{P}_{N(Q)}C_1e^{-B} + l_1\bar{Z}_1(\cdot) - \right. \\ \left. - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} [C(\tau)e^{tA}\mathcal{P}_{N(Q)}C_1e^{-tB}] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] - \\ - \mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[-l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A}C(\tau)\bar{Z}_1(\tau)e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] = 0,$$

$$B_0 C_1 = -\mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1 \bar{Z}_1(\cdot) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) \bar{Z}_1(\tau) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right], \quad (40)$$

де оператор B_0 має вигляд

$$B_0 C_1 = \mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1 e^{\cdot A} \mathcal{P}_{N(Q)} C_1 e^{-\cdot B} - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) e^{\cdot A} \mathcal{P}_{N(Q)} C_1 e^{-\cdot B} e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right].$$

Рівняння (40) належить до рівнянь вигляду (23) і при тій же умові (24) має хоча б один розв'язок у вигляді

$$C_1 = -B_0^+ \mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1 \bar{Z}_1(\cdot) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) \bar{Z}_1(\tau) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right]. \quad (41)$$

В цьому випадку розв'язок рівняння $Q\bar{C}_2 = g_2$ буде мати вигляд

$$\bar{C}_2 = Q^+ g_2 + \mathcal{P}_{N(Q)} C_2, \quad C_2 \in \mathcal{L}(H_1),$$

або

$$\bar{C}_2 = Q^+ \left[l_1 Z_1(\cdot, C_1) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} [C(\tau) Z_1(\tau, C_1)] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] + \mathcal{P}_{N(Q)} C_2,$$

або

$$\bar{C}_2 = Q^+ l_1 Z_1(\cdot, C_0) - Q^+ l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} [C(\tau) Z_1(\tau, C_1)] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau + \mathcal{P}_{N(Q)} C_2.$$

Таким чином, розв'язок $Z_2(t)$ можна записати у вигляді

$$Z_2(t, C_2) = e^{tA} \mathcal{P}_{N(Q)} C_2 e^{-tB} + \bar{Z}_2(t) \quad (42)$$

для довільного оператора $C_2 \in \mathcal{L}(H_1)$, який буде знайдено нижче,

$$\bar{Z}_2(t) = e^{tA} [Q^+ l_1 Z_1(\cdot, C_1)] e^{-tB} + (G[C(\cdot) Z_1(\cdot, C_1)])(t), \quad (43)$$

де оператор Гріна має вигляд

$$\begin{aligned} (G[C(\cdot) Z_1(\cdot, C_1)])(t) &= \int_0^t e^{(t-\tau)A} C(\tau) Z_1(\tau, C_1) e^{(\tau-t)B} d\tau - \\ &- e^{tA} \left[Q^+ l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} [C(\tau) Z_1(\tau, C_1)] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] e^{-tB}. \end{aligned} \quad (44)$$

Діючи за індукцією, для визначення коефіцієнта $x_i(t)$ при ε^i ряду (14) приходимо до крайової задачі

$$Z_i'(t) = AZ_i(t) - Z_i(t)B + C(t)Z_{i-1}(t, C_{i-1}), \quad (45)$$

$$lZ_i(\cdot) = l_1Z_{i-1}(\cdot, C_{i-1}). \quad (46)$$

При тій же умові (24) крайова задача (45) (46) має розв'язок

$$Z_i(t, C_i) = e^{tA} \mathcal{P}_{N(Q)} C_i e^{-tB} + \bar{Z}_i(t), \quad (47)$$

де частинний розв'язок $\bar{Z}_i(t)$ крайової задачі (45), (46) має вигляд

$$\bar{Z}_i(t) = e^{tA} [Q^+ l_1 Z_{i-1}(\cdot, C_{i-1})] e^{-tB} + (G[C(\cdot)Z_{i-1}(\cdot, C_{i-1})])(t). \quad (48)$$

Довільний оператор $C_i \in \mathcal{L}(H_1)$ знаходиться за формулою

$$C_i = -B_0^+ \mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1 \bar{Z}_i(\cdot) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) \bar{Z}_i(\tau) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right]. \quad (49)$$

$(G[C(\cdot)Z_{i-1}(\cdot, C_{i-1})])(t)$ — оператор Гріна неоднорідної крайової задачі (45), (46), який діє на оператор $C(\cdot)Z_{i-1}(\cdot, C_{i-1}) \in C([a; b]; H_1)$ так:

$$(G[C(\cdot)Z_{i-1}(\cdot, C_{i-1})])(t) = \int_0^t e^{(t-\tau)A} C(\tau) Z_{i-1}(\tau, C_{i-1}) e^{(\tau-t)B} d\tau - e^{tA} \left[Q^+ l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} [C(\tau)Z_{i-1}(\tau, C_{i-1})] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] e^{-tB}. \quad (50)$$

Таким чином, маємо ітераційний алгоритм побудови розв'язку крайової задачі (45), (46):

$$Z_i(t, C_i) = \begin{cases} e^{tA} \mathcal{P}_{N(Q)} C_i e^{-tB}, & \text{якщо } i = -1, \\ e^{tA} \mathcal{P}_{N(Q)} C_i e^{-tB} + \bar{Z}_i(t), & \text{якщо } i = \overline{0, \infty}, \end{cases} \quad (51)$$

$$C_i = \begin{cases} -B_0^+ \mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[\alpha - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} \Phi(\tau) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right], & \text{якщо } i = -1, \\ -B_0^+ \mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1 \bar{Z}_i(\cdot) - l \int_0^{\cdot} e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) \bar{Z}_i(\tau) e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right], & \text{якщо } i = \overline{0, \infty}, \end{cases} \quad (52)$$

$$\bar{Z}_i(t) = \begin{cases} e^{tA} [Q^+ (\alpha + l_1 Z_{-1}(\cdot, C_{-1}))] e^{-tB} + \\ + (G [C(\cdot) Z_{-1}(\cdot, C_{-1}) + \Phi(\cdot)])(t), & \text{якщо } i = 0, \\ e^{tA} [Q^+ l_1 Z_{i-1}(\cdot, C_{i-1})] e^{-tB} + \\ + (G [C(\cdot) Z_{i-1}(\cdot, C_{i-1})])(t), & \text{якщо } i = \overline{1, \infty}, \end{cases} \quad (53)$$

$$\begin{aligned} & (G [C(\cdot) Z_{i-1}(\cdot, C_{i-1})])(t) = \\ & = \begin{cases} \int_0^t e^{(t-\tau)A} [C(\tau) Z_{-1}(\tau, C_{-1}) + \Phi(\tau)] e^{(\tau-t)B} d\tau - \\ - e^{tA} \left[Q^+ l \int_0^\cdot e^{(\cdot-\tau)A} [C(\tau) Z_{-1}(\tau, C_{-1}) + \Phi(\tau)] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] e^{-tB}, & \text{якщо } i = 0, \\ \int_0^t e^{(t-\tau)A} C(\tau) Z_{i-1}(\tau, C_{i-1}) e^{(\tau-t)B} d\tau - \\ - e^{tA} \left[Q^+ l \int_0^\cdot e^{(\cdot-\tau)A} [C(\tau) Z_{i-1}(\tau, C_{i-1})] e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right] e^{-tB}, & \text{якщо } i = \overline{1, \infty}. \end{cases} \end{aligned} \quad (54)$$

Отже, критерій розв'язності крайової задачі (1), (2) у гільбертовому просторі можна сформулювати таким чином.

Теорема 2. Нехай оператор $QC_i = l e^{iA} C_i e^{-iB}$, що діє з гільбертового простору H_1 у гільбертовий простір H_2 , має псевдообернений і породжуюча крайова задача, отримана із (1), (2) при $\varepsilon = 0$, при довільних неоднорідностях $\Phi(t) \in C([a; b], H_1)$ та $\alpha \in H_2$ не має розв'язків. Тоді якщо виконуються умови:

- 1) оператор B_0 має псевдообернений оператор;
  - 2) $\mathcal{P}_{N(B_0^*)} \mathcal{P}_{N(Q^*)} = 0$,
- то збурена крайова задача (1), (2) при довільних неоднорідностях $\Phi(t) \in C([a; b], H_1)$ та $\alpha \in H_2$ має хоча б один розв'язок у вигляді ряду

$$Z(t) = \sum_{i=-1}^{+\infty} \varepsilon^i Z_i(t),$$

абсолютно збіжного при довільних фіксованих $\varepsilon \in (0, \varepsilon_*]$, оператор B_0 має вигляд

$$B_0 C_0 = \mathcal{P}_{N(Q^*)} \left[l_1 e^{iA} \mathcal{P}_{N(Q)} C_0 e^{-iB} - l \int_0^\cdot e^{(\cdot-\tau)A} C(\tau) e^{iA} \mathcal{P}_{N(Q)} C_0 e^{-iB} e^{(\tau-\cdot)B} d\tau \right],$$

а коефіцієнти ряду визначаються ітераційним алгоритмом (51) – (54).

Приклад. Розглянемо зліченну систему рівнянь із матрицями

$$A = \text{diag} \left(\frac{1}{2}, \frac{1}{2}, \dots \right), \quad B = \text{diag} (1, 1, 1, \dots)$$

зі значеннями у просторі l_2 . Матрична функція $Z(t)$ належить $L_2([0; 1]; l_2 \times l_2)$, тобто

$$Z(t) = (z_{ij}(t))_{i,j=1}^{+\infty}: \|Z\|^2 = \int_0^1 \|z_{ij}(t)\|_{l_2 \times l_2}^2 dt = \sum_{i,j=1}^{+\infty} \int_0^1 |z_{ij}(t)|^2 dt < \infty,$$

а крайова умова має вигляд

$$lZ(\cdot) = \left(0, z_{22}(0), \frac{z_{33}(0)}{2}, \dots, \frac{z_{ii}(0)}{i-1}, \dots \right) = (\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_n, \dots) \in l_2.$$

Тоді загальний розв'язок системи буде мати вигляд

$$Z(t, C) = K_0^t C = e^{-\frac{t}{2}} (c_{ij})_{i,j=1}^{+\infty},$$

де

$$\sum_{i,j=1}^{+\infty} c_{ij}^2 < \infty.$$

Підставляючи в крайову умову, переконуємося, що розв'язність крайової задачі еквівалентна розв'язності рівняння

$$lZ(\cdot) = QC = \left(0, c_{22}, \frac{c_{33}}{2}, \dots \right) = (\alpha_1, \alpha_2, \dots) \in l_2,$$

де $Q: l_2 \times l_2 \rightarrow l_2$.

Покажемо, що оператор Q має незамкнену множину значень. Для цього достатньо зауважити, що

$$l_2 \ni \left(0, 1, \frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \dots, \frac{1}{n}, \dots \right) = \lim_{k \rightarrow \infty} \left(0, 1, \frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \dots, \frac{1}{k}, 0, 0, \dots \right),$$

$$\left(0, 1, \frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \dots, \frac{1}{k}, 0, 0, \dots \right) = QC^k,$$

де в якості послідовності C^k вибрано таку:

$$C^k = \text{diag} \left(\underbrace{1, 1, \dots, 1}_{k+1}, 0, 0, \dots \right) \in l_2 \times l_2,$$

та для $C = \text{diag}(1, 1, \dots, 1, \dots)$

$$QC = \left(0, 1, \frac{1}{2}, \frac{1}{3}, \dots, \frac{1}{k}, \dots \right).$$

Але C не належить простору $l_2 \times l_2$, оскільки

$$\|C\| = \lim_{n \rightarrow \infty} \sum_{i=1}^n 1 \rightarrow \infty.$$

Таким чином, маємо послідовність C^k таку, що $QC^k = y^k = \left(0, 1, \frac{1}{2}, \dots, \frac{1}{k}, 0, 0, \dots\right) \in l_2$ й $y^k \rightarrow y = \left(0, 1, \frac{1}{2}, \dots, \frac{1}{k}, \dots\right)$ у просторі l_2 , коли $k \rightarrow \infty$, але $y = QC$, де C не належить простору $l_2 \times l_2$. Отже, оператор Q має незамкнену множину значень. Далі, після факторизації [23] можна вважати, що маємо оператор Q , який діє за правилом

$$QC = \left(c_{11}, \frac{c_{22}}{2}, \dots, \frac{c_{nn}}{n}, \dots\right).$$

Поповнивши простір $l_2 \times l_2$ за нормою

$$\|C\|_{\overline{H}} = \|QC\|_{l_2} = \sum_{i=1}^{+\infty} \left(\frac{c_{ii}}{i}\right)^2,$$

отримаємо простір $\overline{H} \supset l_2 \times l_2$, в якому цей оператор буде нормально розв'язним. В цьому випадку узагальнений псевдообернений оператор $\overline{Q}^+ : l_2 \rightarrow \overline{H}$ має вигляд

$$\overline{Q}^+ \alpha = \overline{Q}^+ (\alpha_1, \alpha_2, \dots, \alpha_n, \dots) = \text{diag} (0, \alpha_2, 2\alpha_3, \dots, (n-1)\alpha_n, \dots).$$

Задача буде розв'язною тоді й тільки тоді, коли $\alpha_1 = 0$. Тоді один із сильних узагальнених розв'язків крайової задачі буде мати вигляд

$$Z(t) = K_0^t \overline{Q}^+ \alpha = e^{-\frac{t}{2}} \text{diag} (0, \alpha_2, 2\alpha_3, \dots, (n-1)\alpha_n, \dots)$$

у просторі $L_2([0; 1]; \overline{H})$.

Зауваження 3. Аналогічна задача у випадку, коли оператори A, B є необмеженими або несталими ($A(t), B(t)$) [21], вимагає окремого дослідження.

Література

1. Арнольд В. И. Теория катастроф. — М.: Наука, 1990. — 129 с.
2. Беллман Р. Введение в теорию матриц. — М.: Наука, 1969. — 368 с.
3. Вайнберг М. М., Треногин В. А. Теория ветвления решений нелинейных уравнений. — М.: Наука, 1969. — 527 с.
4. Далецкий Ю. Л., Крейн М. Г. Устойчивость решений дифференциальных уравнений в банаховом пространстве. — М.: Наука, 1970. — 534 с.
5. Крейн С. Г. Линейные дифференциальные уравнения в банаховом пространстве. — М.: Наука, 1967. — 464 с.
6. Крейн С. Г. Линейные уравнения в банаховом пространстве. — М.: Наука, 1971. — 104 с.
7. Найфе А. Х. Методы возмущений. — М.: Мир, 1976. — 454 с.
8. Чуйко С. М. Обобщенный оператор Грина нетеровой краевой задачи для матричного дифференциального уравнения // Изв. вузов. Математика. — 2016. — № 8. — С. 74–83.
9. Vamieh B., Dahleh M. Energy amplification in channel flows with stochastic excitation // Phys. Fluids. — 2001. — **13**. — P. 3258–3269.
10. Bhatia Rajendra. A note on the Lyapunov equation // Linear Algebra and Appl. — 1997. — **259**. — P. 71–76.
11. Boichuk A. A., Samoilenko A. M. Generalized inverse operators and Fredholm boundary-value problems. — 2 nd. ed. — De Gruyter, 2016. — 296 p.

12. *Boichuk O. A., Krivosheya S. A.* Criterion for the solvability of matrix equations of the Lyapunov type // *Ukr. Mat. Zh.* — 1998. — **50**, № 8. — P. 1021–1026 (English transl.: *Ukr. Math. J.* — 1998. — **50**, № 8. — P. 1162–1169).
13. *Bondarev A. N., Laptinskii V. N.* Multipoint boundary value problem for the Lyapunov equation in the case of strong degeneration of the boundary conditions // *Different. Equat.* — 2011. — **47**, № 6. — P. 778–786.
14. *Chuiko S. M.* On the solution of matrix Lyapunov equations // *Visn. Kharkiv. Univ. Ser. Mat., Prikl. Mat., Mekh.* — 2014. — № 1120. — P. 85–94.
15. *Datko R.* Extending a theorem of a A. M. Lyapunov to Hilbert space // *J. Math. Anal. and Appl.* — 1970. — **32**. — P. 610–616.
16. *Druskin V., Knizhnerman L., Simoncini V.* Analysis of the rational Krylov subspace and ADI methods for solving the Lyapunov equation // *SIAM J. Numer. Anal.* — 2011. — **49**, № 5. — P. 1875–1898.
17. *Duncana T. E., Maslowski B., Pasik-Duncana B.* Stochastic equations in Hilbert space with a multiplicative fractional Gaussian noise // *Stochast. Process. and Appl.* — 2005. — **115**. — P. 1357–1383.
18. *Kielhöfer H.* On the Lyapunov stability of stationary solutions of semilinear parabolic differential equations // *J. Different. Equat.* — 1976. — **22**. — P. 193–208.
19. *Man'ko V. I., Vilela Mendes R.* Lyapunov exponent in quantum mechanics. A phase-space approach // *Physica D.* — 2000. — **145**. — P. 330–348.
20. *Panasenko E. V., Pokutnyi O. O.* Boundary-value problems for the Lyapunov equation in Banach spaces // *J. Math. Sci.* — 2017. — **223**. — P. 1–7.
21. *Панасенко Є. В., Покутний О. О.* Крайові задачі для диференціальних рівнянь у банаховому просторі з необмеженим оператором у лівій частині // *Нелінійні коливання.* — 2013. — **16**, № 4. — С. 518–526 (English transl.: *J. Math. Sci.* — 2014. — **203**, № 3. — P. 366–374).
22. *Pazy A.* On the applicability of Lyapunov's theorem in Hilbert space // *SIAM J. Math. Anal.* — 1972. — **3**, № 2. — P. 291–294.
23. *Pokutnyi O. O.* Generalized inverse operator in Fréchet, Banach, and Hilbert spaces // *Visn. Kyiv. Nats. Univ. Ser. Fiz.-Mat. Nauk.* — 2013. — № 4. — P. 158–161.
24. *Maci Przuluski K.* The Lyapunov equation and the problem of stability for linear bounded discrete-time systems in Hilbert space // *Appl. Math. and Optim.* — 1980. — **6**. — P. 97–112.
25. *Rosen I. G., Wang C.* A multilevel technique for the approximate solution of operator Lyapunov and algebraic riccati equations // *SIAM J. Numer. Anal.* — 1995. — **32**, № 2. — P. 514–541.
26. *Sather D.* Branching of solutions of an equation in Hilbert space // *Arch. Ration. Mech. and Anal.* — 1970. — **36**. — P. 47–64.
27. *Vu Ngoc Phat, Tran Tin Kiet.* On the Lyapunov equation in Banach spaces and applications to control problems // *Int. J. Math. and Math. Sci.* — 2002. — **29**, № 3. — P. 155–166.
28. *Wen John Ting-Yung, Balas Mark J.* Robust adaptive control in Hilbert space // *J. Math. Anal. and Appl.* — 1989. — **143**. — P. 1–26.

*Одержано 02.05.17,
після доопрацювання — 13.07.17*